

Башкортостан Республикаһы Учалы районы муниципаль районының
муниципаль бюджет дөйөм белем биреү учреждениеһы
Мәскәү ауылы урта дөйөм белем биреү мәктәбе

Советтар Союзы һәм Рәсәй Федерацияһының урындағы
һуғыштарында катнашкан Учалы районы яугирзарына
бағышланған "Хәтерҙең эсе нөктәләре"
проект – тикшеренеү эштәре район конкурсына - 2019

«Каһарманлык урыны – Афғанстан ере»

Темаһы: **Ысын ир асылы**

Фәрүз Заһизуллин

Башкарҙы: Мәскәү урта мәктәбе менән
8-се класс уҡыусыһы

Заһизуллин Фәнүр Фәрит улы

Етәксеһе:

“Ғайлә киммәттәре” уҡытыусыһы

Мәүлитова Зилдә Әһмәзиә кызы

Инеш

Афған һуғышында илебез 14 мең һалдат һәм офицерын юғалтты, илен һаҡларға киткән егеттәрҙең күбеһе кайтманы. Безҙең һалдаттар Тыуған иле алдындағы бурысын һаҡлауға үтәп, Советтар Союзы яугирының һаҡлауына тап төшөрмәне..

1988 йылдың майында совет ғәскәрҙәрен Афғанстандан сығарыу башлана, ул 1989 йылдың 15 февралендә тамамлана. Афған һуғышы безҙең республикабыҙ өсөн дә эҙһеҙ үтмәй. Унда Башҡортостандан туғыз мең ярымдан ашыу кеше катнаша. Шуларҙан 343-ө яу яланынан әйләнеп кайтмай.

Мәкәләмдең геройы ла – Афған һуғышы яраһын алған һәм Тыуған иленә артабан да һаҡлауға хеҙмәт иткән, Мәскәү ауылының ысын ир асылы булған Фәрүз Заһизуллин тураһында.

Тикшеренеу эшенең актуаллеге

Хәрби хезмәтен Афған ерзәрендә, ут эсендә үткәргән меңәрләгән егеттәребеззәң берәһе

Тикшеренеу максаты

Яугир – интернационалистың тормош юлдарын өйрәнеү, артабан уның язмышы нисек хәл ителгән, кызыкһыныу

Тикшеренеу мәсьәләһе

Хәзерге йәштәрзәң Афған һуғышы тураһында кызыкһынмауы һәм һуғышта булған яугирзәрзә белмәүе

Тикшеренеу эшенең гипотезаһы Әгәр мәктәптә Афғанстан һуғышы яугирзәрә тураһында материалдар йыйып эш алып барһаң, укыусылар Афғанстан һуғышы тураһында кызыкһынасақтар һәм үзенең яугир – интернационалистары тураһында күп беләсәктәр, яқташтары менән ғорурланасақтар.

I бүлек. Тыуған илде һаклау – ул профессия

Мин был тикшеренеү эшемдә
Мәскәү ауылында йәшәгән
һәм уға тоғро хезмәт иткән
Фәрүз Заһизуллин
тураһында һөйләмәксемен. Ни
өсөн тиерзәр, бәлки. Сөнки, ул
хәрби хезмәтен Афған
ерзәрендә, ут эсендә үткәргән
меңәрләгән егеттәребеззең
береһе. Ул минең иң якын
бабайым була.

Фәрүәз Сәлмән улының биографияһы

Фәрүәз Сәлмән улы Заһизуллин, Учалы районы Мәскәү ауылында 1967 йылдың 15 майында күп балалы ғаиләлә тыуа. Өләсәйем менән олатайым һәр балаһына якты ғүмер һәм якшы тәрбиә биреп донъя куялар. Ул вакытта ете балаһы ла үзаллы тормош юлына аяк баһқан булалар. Олатайымдың нәһселен дауам итеп, алты малайы үһә.

Мәскәү ауылы

Олатайымдың алты малайы ла шофер һәм тракторсы эшен һайланылар. Оло улы Сөләймән бабайым ғына ситтә йәшәне. Ул, каты ауырыу сәбәпле, өс балаһын калдырып, бик иртә китте. Ә калған биш малайы ауылында калып, ғаилә короп, тырышып эшләнеләр. Бөгөнгө көндә ауылда ике малайы ғына көн итә. Дүрт малайы ауыр эштәрендә алған ауырыуларынан яфаланып донъя куйзылар. Шуларзың береһе - Афған ерендә хезмәт иткән бабайым Фәрүз Сәлмән улы бөгөн эргәбеззә юк.

1967 й. 15 май – 2017 й. 13 апрель

Фәрүз Сәлмән улы 1974 йылда Мәскәү башланғыс мәктәбенә укырға бара. Уның тәүге укытыусыһы Бүләкова Тәслимә Хәйбулла кызы була. Кластарында бөтәһе 27 бала укый. Ул тәүге укытыусыһына якшы белем һәм тәрбиә биргәне өсөн гел рәхмәтле була.

1982 йылда, Мәскәү һигез йыллык мәктәбен тамамлап, Наурыз урта мәктәбенә укырға бара. Фәрүз Сәлмән улын класташтары тырышлығы, эшсәнлеге һәм ярзамсыллығы өсөн ихтирам итәләр.

Наурыз урта мектебе

Фэрүэз бабайым мэктэптэ укыған сағында тракторист йә шофер һөнәренә эйә булырға хыяллана. Һәм ул һөнәрзәрзе үзләштерә лә. 1985 йылда Совет Армияһы сафына алына.

Афғанстанда хезмэт иткән йылдары

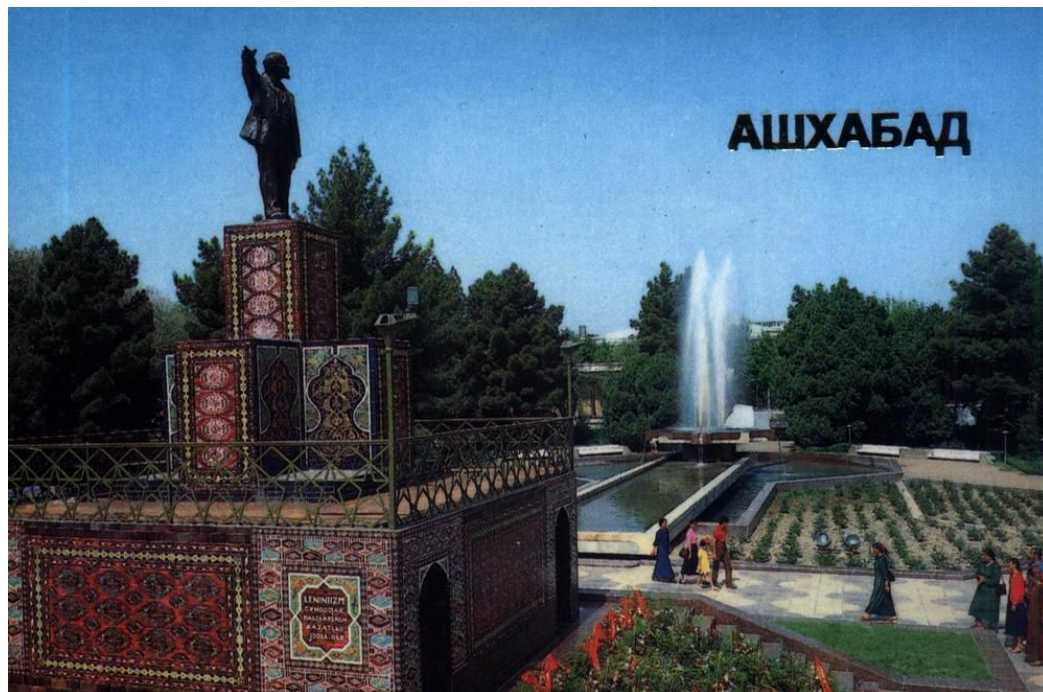

Үзбәкстанда хәрби хезмәт алымдарын дүрт ай буйы үзләштерә. 1985 йылдың октябрь айында интернациональ бурысын үтәргә Афғанстандың Кабул калаһына ебәрелә. Фәрүз Сәлмән улы, башкорт егеттәрәнә хас булғанса, хәрби бурысын намыс менән үтәй. Тәүзә сержант, элемтәсе, һуңынан Р-409 радиореле станцияһы начальнигы бурысы йөкмәтелә уға.

Фәрүз бабайым ысын һуғышты күрә: дустарының үлеме, цинк табуттары бик озак йылдар күз алдынан китмәй қаңғырта. Көтөлмәгән хәл бабайым хезмәт иткән часты ла урап үтмәй – бер төндө дошмандар басып инә. Ул бысак яраһын ала һәм Тыуған илгә озатыла.

Һауыккандан һуң Фәрүз Сәлмән улы 1986 йылдың октябрь айында Төркмәнстанға Ашхабад калаһына ебәрелә. Фәрүз бабайым өстөндә был юлы Афғанстанға китәсәк һалдаттарзы һуғышка әзерләү эше ята.

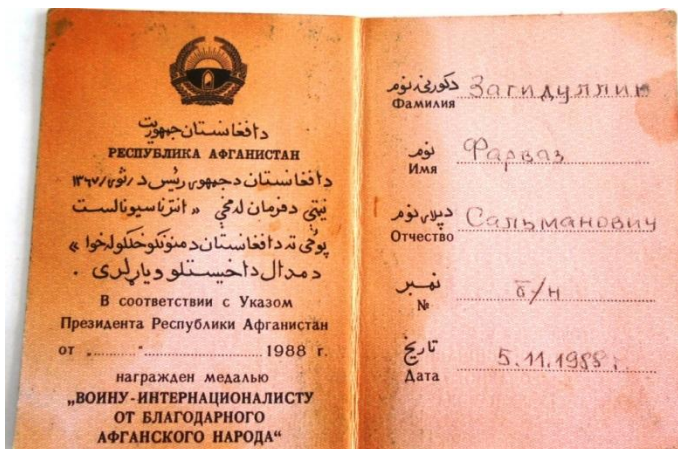
1987 йылда Фәрүз Сәлмән улы әрменән өлкән сержант званиеһы менән кайтып төшә

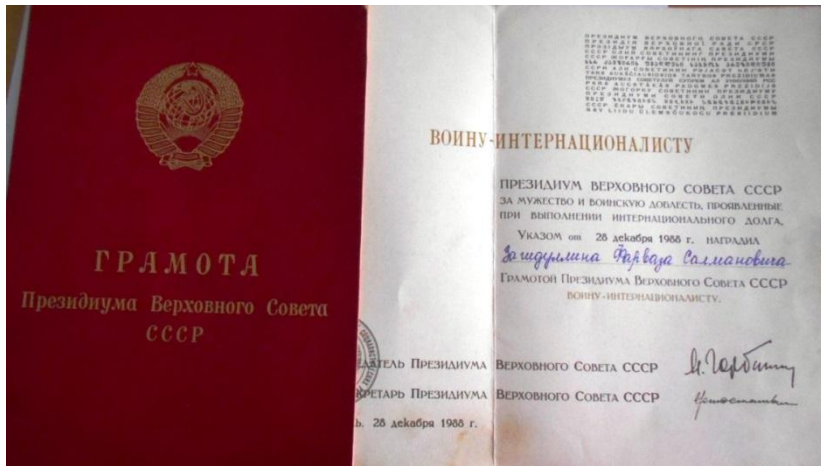

Ст. сержант

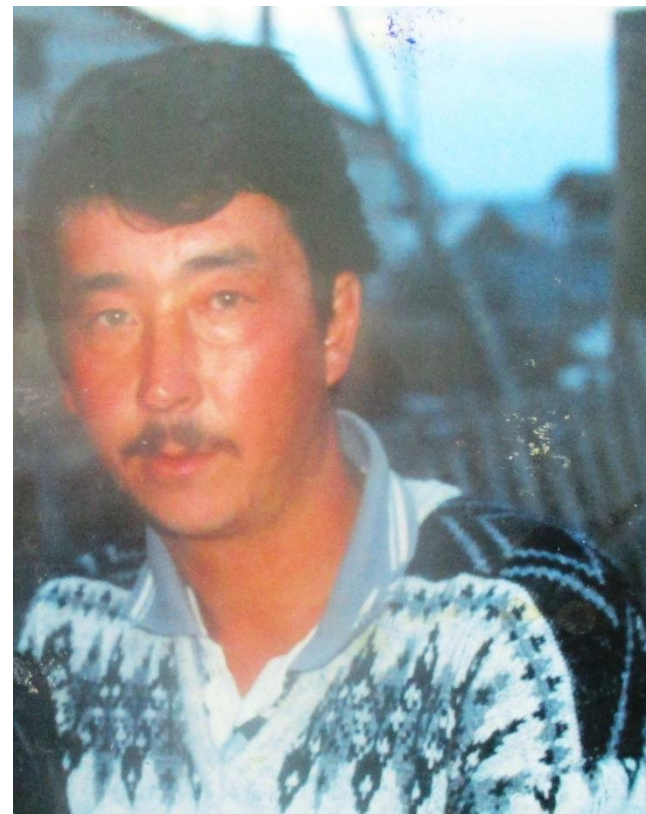

Фэрүэз Сэлмән улы – герой, наградалары

Ауылына кайткас, тыңғыһыз һәм эшһез ултыра алмаған егет Силәбе өлкәһе Үрге Урал калаһына водителдәр курсына укырға керә. Укып бөткәс, 1988 йылда шунда ук Үрге Урал калаһында эшкә кала.

1989 йылда ул «Байрамғол» совхозына эшкә кайта. Ул водитель-машинист эшен үзләштерә. Тыуған совхозында тыныс хезмәт юлы үтә. Үзенә кушылған эште еренә еткереп башкара ул. 1991 йылда автогаражда водитель булып эшлэй.

II бүлек. Законға хезмәт итеү – Тыуған илгә хезмәт итеү

Бала сағынан ауылына хезмәт итеп үскән егеткә законға хезмәт итеүе лә бер ни тормай. 1994 йылда Учалы эске эштәр бүлегенә эшкә сакырыла. Якшы эше өсөн 2000 йылда Наурыз ауылы советына милицияның ышаныслы участковый инспекторы итеп кайтарыла.

Милицияның участка инспекторы – өлкән лейтенант Фәрүз Заһизуллин, наградалары

2001 йылдың көзөндә Фәрүз Сәлмән улы Заһизуллинды, участка инспекторы буларак, өс айға **Чечня Республикаһына** командировкаға ебәрәләр. Язмыш тағы берзе уны Тыуған иле алдында булған бурысын үтәргә куша.

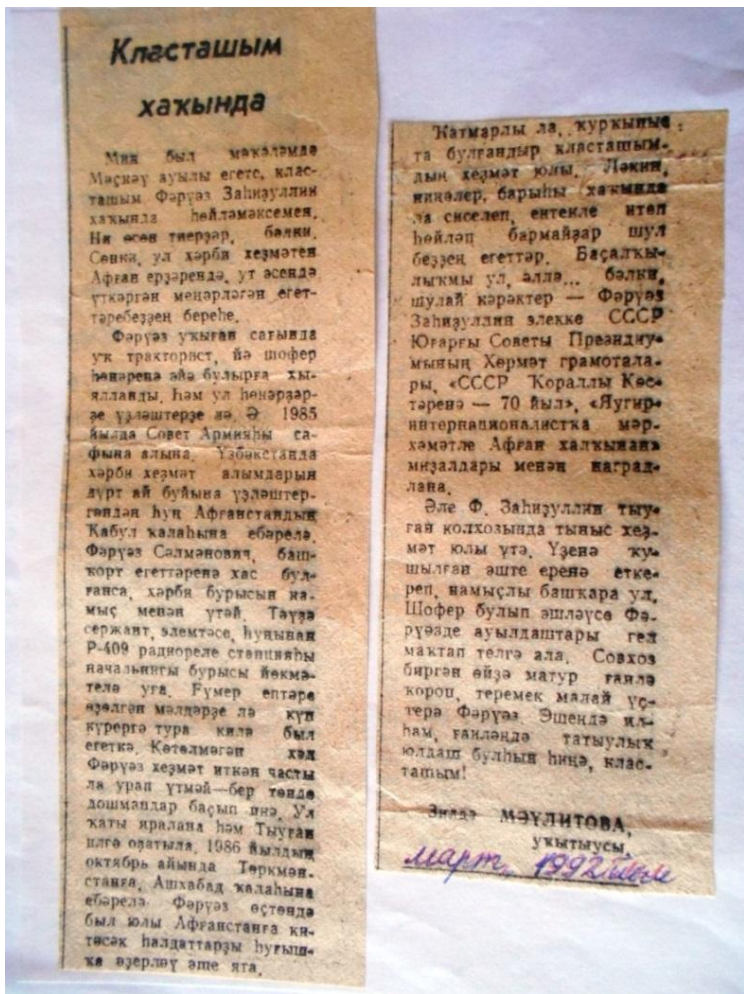
Фәрүз Заһизуллинды хәрби-патриотик айлығы вакытында тыуған мәктәбе укыусылар менән осрашыуға сакырып торзо. Ул Тыуған алдында үтәгән бурыстары тураһында һәр вақыт ғорурланып һөйләне.

02/17/2010 01:33 PM

1992 йылда Фәруз Заһизуллиндың класташы Зилдә Әхмәзиә кызы Мәүлитова уның тураһында мәкәлә басып сығарҙы. Был да, бәлки, уның артабанғы тормошонда этәргес кәс булып торғандыр.

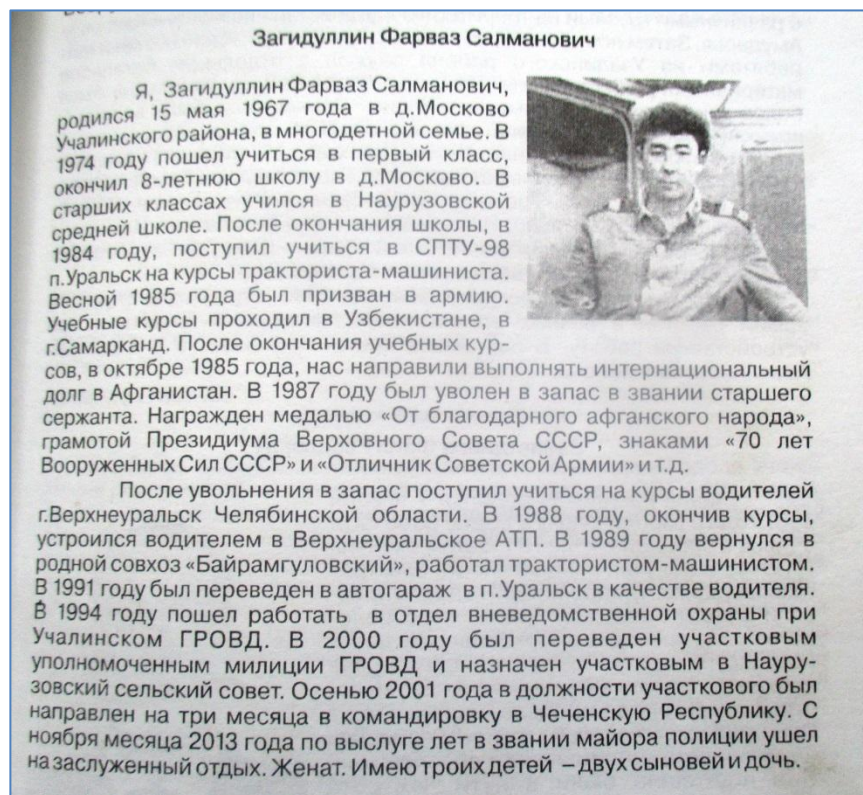

2013 йылдың ноябрь айынан Фәрүз
Сәлмән улы Заһизуллин, **ПОЛИЦИЯ**
майоры исемен алып,
ХАКЛЫ ЯЛҒА КИТӘ.

Афғанстандан Совет ғәскәрен сығарыуға 25 йыл тулыуға арнап башкорт һәм урыс телендә «Учалинцы - в Афганистане. Время выбрало нас...» китабы сыға.

Тыуған ил һаклаусыһының ғаиләһе

Заһизуллин Фәрүз Сәлмән улы яҡшы ғаилә башлығы ине. **Катыны Гөлнур Мулләхмәт кызы** менән өс балаға ғүмер бирәләр. Гөлнур Мулләхмәт кызы оҙак йылдар ауылында һатыусы булып хезмәт итә. Аталары кеуек физик яктан сызамлы, утка-һыуға кисергә әзер торған ике улы ла әрме һурпаһын татыйзар. Икеһе лә хәзер ғаиләләләр.

Фэрүз Сәлмән улының
кызы Илвина
Магнит калаһында укый,
ул медицина өлкәһен һайлаған

Оло улы Илмир Межозерный касабанында шахтер булып эшлэй

Кесе улы Илдар Фәрүз улы, асыл егеттәребезҙең береһе, полицияға эшкә бара - атаһының юлын һайлай. Армияла сынығыу алған, бер нимәнән дә куркмаған егетте патруль-пост хезмәтенә беркетәләр

Әммә ғаилә башлығына киләсәктә лә балаларының казаныштарын күрәп йәшәргә Хозай насип итмәй, уйламаған ерзә якындарын тәрән кайғыға һалып, **Фәрүз Сәлмән улы 2017 йылдың 13 апрелендә мәрхүм була.** 50 йәшен туйларға бер айға якын ғына вакыт кала, якты донъя менән йөрәк сиренән бик иртә хушлаша.

Фэрүэз Сэлмән улының йорто

Йомғаклау

Шулай итеп, **Фэрүэз Сэлмән улы Заһизуллин** 50 йыл ғүмере эсендә генә «Ватанға хезмәт итеү» мәктәбен үттә. Ул үзе һайлаған язмыш менән кәнәғәтләнәп йәшәне, сөнки ундай тормош мәктәбе күптәргә эләкмәй. Ул Тыуған иленә 25 йыл хезмәт иттә. Ә был йылдар күз асып йомғансы ғына үтәп тә киттә.

Зур рәхмәт, һиңә, Фэрүэз Сэлмән улы!

Тыныс йокла, Фэрүэз Сэлмән улы, без һине бер касан да онотмасбыз, һин - **ысын Ир асылы!**

Кулланылган әзәбиәт

- «Учалинцы в Афганистане» Время выбрало нас...» А.Сафина, Б. Кагарманова. г.Уфа, 2014.
- Гәзиттән алынған мәкәләләр.
- Ғайлә архивынан материалдар

